

**WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w WARSZAWIE**

Katedra Prawa Gospodarczego Prywatnego

Warszawa 8 września 2019 r.

**prof. dr hab. Marek Michalski
Kierownik Katedry Prawa Gospodarczego
Prywatnego UKSW
Dziekan Wydziału Prawa i Administracji
UKSW**

Recenzja

**w postępowaniu o nadanie tytułu profesora nauk prawnych Pani dr hab.
Katarzynie Kopaczyńskiej – Piecziak, prof. UMCS**

Zgodnie art. 26 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedno. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789; zwana dalej w skrócie: „ustawą o stopniach”) tytuł profesora może być nadany osobie, która uzyskała stopień doktora habilitowanego lub osobie, która nabyła uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a, oraz: 1) posiada osiągnięcia naukowe znacznie przekraczające wymagania stawiane w postępowaniu habilitacyjnym; 2) posiada doświadczenie w kierowaniu zespołami badawczymi realizującymi projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych lub odbyła staże naukowe w instytucjach naukowych, w tym zagranicznych, lub prowadziła prace naukowe w instytucjach naukowych, w tym zagranicznych; 3) posiada osiągnięcia w opiece naukowej – uczestniczyła co najmniej: a) raz w charakterze promotora w przewodzie doktorskim zakończonym nadaniem stopnia oraz b) raz w charakterze promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim zakończonym nadaniem stopnia lub uczestniczy w charakterze promotora w otwartym przewodzie doktorskim, oraz c) dwa razy w charakterze recenzenta w przewodzie doktorskim lub w przewodzie habilitacyjnym lub w postępowaniu habilitacyjnym.

W związku z powołaniem mnie przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów (NR BCK – I – K – 8135/1) na recenzenta w postępowaniu o nadanie dr hab. Katarzynie Kopaczyńskiej – Pieczeniak tytułu profesora nauk prawnych, przedkładam przedmiotową recenzję.

I. Stopień doktora habilitowanego

Kandydatka spełnił warunek, o którym mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o stopniach, uzyskując stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk prawnych w zakresie prawa, nadany mu uchwałą Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie dnia 4 lipca 2013 r., w oparciu o ocenę ogólnego dorobku naukowego i przedstawionej rozprawy habilitacyjnej pt.: „*Pozycja prawna wspólnika spółki jawnej*” (Warszawa – Wolters Kluwer - 2012).

II. Ocena osiągnięć naukowych

Kolejną przesłanką dla uzyskania tytułu naukowego jest zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy o stopniach jest posiadanie osiągnięć naukowych znacznie przekraczających wymagania stawiane w postępowaniu habilitacyjnym. Tym samym zasadniczą cezurą wyznaczającą perspektywę recenzyjną jest uzyskanie przez Kandydatkę stopnia doktora habilitowanego, jako że ocenę skoncentrować należy na jego dorobku po tym momencie.

Dorobek naukowy Kandydatki po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego rysuje się jako bardzo obszerny, znaczny i znaczący zarazem i obejmuje on kilka obszarów badawczych, pośród których wyróżnić należy następujące nurty:

- 1) jedenaste artykułów naukowych opracowanych samodzielnie a opublikowanych w uznanych pismach naukowych z dyscypliny prawo jak: *Przegląd Prawa Handlowego*, *Studia Iuridica Lubliniensia*, *Annales Universitatis Mariae Curie – Skłodowska* oraz w wydawnictwach: UMCS w Lublinie i UMK w Poznaniu, oraz Wolters Kluwer;
- 2) trzydzieści osiem publikacji w opracowaniach zbiorowych opublikowanych w wydawnictwach: Wolters Kluwer oraz C.H. Beck;
- 3) znaczny udział w czterech komentarzach: a) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 1 - 150*, red. A. Kidyba, t. I, Warszawa – Wolters Kluwer – 2017 – komentarz do 3 artykułów, b) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 151 - 300*, red. A. Kidyba, t. II, Warszawa – Wolters Kluwer – 2018 – komentarz do 87 artykułów oraz c) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 491 - 633*, red. A. Kidyba, t. IV, Warszawa – Wolters Kluwer – 2018 – komentarz do 13 artykułów,

obejmujące łącznie 622 strony; d) *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. III, *Zobowiązania*, red. A. Kidyba, Warszawa – Wolters Kluwer – 2014;

4) dwie monografie: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, seria Biblioteka Prawa Handlowego, red. A. Kidyba, wydanie III, Warszawa 2013 (Wolters Kluwer) oraz *Korporacja. Elementy konstrukcji prawnej*, Warszawa – Wolters Kluwer - 2019;

5) jedną recenzja publikacji naukowej.

Jak już zauważono – co należy wszakże podkreślić ponownie - publikacje książkowe Kandydatki zostały pomieszczone w wydawnictwach publikujących recenzowane monografie naukowe, o jakich mowa w Załączniku do komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 stycznia 2019 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe.

Przyjęta przeze mnie metodologia liczenia publikacji nie pokrywa się z metodologią przyjętą przez Kandydatkę, która w *Auotoreferacie* podaje liczbę 71 publikacji, niemniej – co wymaga zdecydowanego zaakcentowania – dorobek powyższy Kandydatki jest niezwykle obszerny i pokaźny, i zdecydowanie pozytywnie wyróżnia się na tle dorobku pracowników naukowych z zakresu dyscypliny prawo, dowodząc niezaprzeczalnej pracowitości, rzetelności i naukowej sprawności Kandydatki. Trzeba w tym miejscu zauważyć, że Kandydatka jest autorem opracowań o charakterze komentarzy do: ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Kodeks spółek handlowych, które to opracowania wychodzą zdecydowanie poza ramy typowego komentarza, gdyż poza uwagami interpretacyjnymi co do komentowanych przepisów ustawy, zawierają one nadto silny ładunek teoretyczno-prawny w zakresie prawa prywatnego: cywilnego i handlowego, jak również i systemowy, dzięki czemu waga wspomnianych wyżej komentarzy wykracza daleko poza funkcje komentarza, nabierając znaczenia opracowania systemowego z zakresu wybranych zagadnień prawa cywilnego i handlowego. Z tego względu komentarze autorstwa Kandydatki nie mogą być potraktowane jako typowe komentarze do określonych aktów prawnych, lecz przyznać im wypada walor opracowań *quasi* monograficznych z uwagi na pogłębioną refleksję naukową w nich zawartą i systemowe ujęcie komentowanych zagadnień, z odesłaniami do literatury przedmiotu i dorobku doktryny prawa, tak handlowego jak i cywilnego.

Dokonując ogólnej oceny dorobku naukowego i zainteresowań naukowych Kandydatki należy zauważyć, że koncentrują się one przede wszystkim w 4 obszarach: 1) obszarze prawa spółek handlowych, b) prawa zobowiązań, ze szczególnym uwzględnieniem umów handlowych, c) obszarze zagadnień ogólnych prawa handlowego oraz d) przekształceń przedsiębiorcy.

Prawo spółek handlowych stanowi dla Kandydatki jeden z głównych wątków jej pracy naukowej, uwzględniając także dorobek naukowy sprzed

uzyskania stopnia doktora habilitowanego, czego przykładem są tak istotne publikacje jak: *Ustanie członkostwa w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością* (Kraków 2002) oraz *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością* (seria Biblioteka Prawa Handlowego, red. A. Kidyba, Warszawa 2008). *Nota bene* ta ostatnia pozycja doczekała się już III wydania z 2013 r.

Podjęmowana przez Kandydatkę problematyka prawa spółek handlowych obejmuje wiele zagadnień, które można pogrupować w trzech obszarach: **pierwszym**, obejmujący zagadnienia ogólne, jak umowa spółki handlowej oraz stosunek prawny spółki handlowej, a także zakres przedmiotowy i podmiotowy Kodeksu spółek handlowych oraz relacje między tym aktem a Kodeksem cywilnym, czym zajmuje się Kandydatka w t. I *Komentarza do Kodeksu spółek handlowych*, pod red. A. Kidyby, Warszawa 2017; **drugim**, obejmującym problematykę spółek handlowych osobowych, a zwłaszcza spółki jawnej, czemu poświęciła Kandydatka szczególne rozważania zawarte w t. I *Komentarza do Kodeksu spółek handlowych*, pod red. A. Kidyby, Warszawa 2017, jak również w artykule nt. *Problemu stosowania art. 210 § 1 k.s.h. odpowiednio lub per analogiam do wspólników uprawnionych do reprezentowania handlowych spółek osobowych* (PPH 2014, nr 11), czy też w artykule nt. *Przeniesienia własności nieruchomości tytułem wkładu na handlową spółkę osobową* (MPH 2015, nr 3); **trzecim**, poświęconym spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Ten ostatni obszar zainteresowań naukowych Kandydatki z zakresu prawa spółek handlowych wymaga na szczególne podkreślenie, gdyż zdaniem Autora tej recenzji jest Kandydatka jednym z najwybitniejszych znawców – z młodszego pokolenia badaczy prawa – tej problematyki. Śledząc aktywność naukową Kandydatki nie można nie zauważyć, że zapracowała na uznanie konsekwencją, z jaką podejmuje i kontynuuje swoją naukową pasję, koncentrując się na próbie wszechstronnego zgłębienia zagadnień związanych z istotą i zasadami funkcjonowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Wymienić tutaj należy przede wszystkim monografię: *Ustanie członkostwa w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością* stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych, coraz bardziej pogłębianych i rozwijanych badań naukowych w tym zakresie. Natomiast za główne osiągnięcie Kandydatki w tym obszarze uznać trzeba monografię: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, wydawanej w prestiżowej serii: Biblioteka Prawa Handlowego, pod red. A. Kidyby, której poczynając **od 2007 ukazało się już trzy wydania**, za każdym razem skrupulatnie aktualizowane i uzupełniane. W mojej ocenie przywołana monografia stanowi **fundamentalną pozycję** na temat konstrukcji jurystycznej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w dorobku polskiej doktryny prawa handlowego ostatnich 20 lat. Pozycja ta stanowi całościowe ujęcie problematyki spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Kontynuacją tego wątku – w formule komentarza, ale nie pozbawionego rozważań teoretyczno-prawnych – stanowi opracowanie wybranych zagadnień z zakresu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w t. II t. I *Komentarza do Kodeksu spółek handlowych*, pod red. A. Kidyby, Warszawa 2018, będącym ujęciem uwzględniającym ostatnie regulacje prawne w przedmiocie spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnianego w systemie teleinformatycznym. Zasięg tego opracowania komentarzowego, obejmujący łącznie komentarze do aż 87 artykułów poświęconych spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, jest niezwykle obszerny i dotyczy takich aspektów jak: a) proces zawięzania i powstanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, b) prawa i obowiązki wspólników spółki, c) zasady nadzoru w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z uwzględnieniem systemu nadzoru instytucjonalnego, d) tryby podejmowania uchwał przez wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, w tym podejmowanie uchwał bez odbycia zgromadzenia wspólników, także przy wykorzystaniu formularzy udostępnianych w systemie teleinformatycznym, e) podejmowanie uchwał w ramach zgromadzenia wspólników, wraz z zagadnieniami szczegółowymi dotyczącymi procedur zwoływania i odbywania zgromadzeń wspólników, zasad głosowania i kwestiami techniczno-prawnymi odnoszącymi się do protokołowania zgromadzeń, f) zmiana umowy spółki i tryb jej przeprowadzania, a także podwyższanie i obniżanie kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, g) proces wyłączenia wspólnika ze spółki.

Prawo zobowiązań stanowi kolejny obszar eksploracji naukowej Kandydatki, w ramach którego uwaga dr hab. K. Kpoczyńskiej – Piecziak koncentruje się ona zwłaszcza na umowach handlowych. Kandydatka poświęca wiele miejsca umowom wyspecjalizowanym w ramach tak ważnej dla prawa handlowego i wręcz emblematycznej dla niego umowy, jaką jest umowy agencji. Można skonstatować, że w tym miejscu Kandydatka łączy w sposób naturalny zagadnienia z zakresu prawa handlowego z zagadnieniami z obszaru prawa cywilnego. Wynikiem tych badań – pogłębionych zresztą o aspekt praktyczny – są opracowania rozdziałów w pracy zbiorowej: *Umowy w obrocie gospodarczym. Wzory. Komentarze. Orzecznictwo* pod red. A. Kidyby (Warszawa 2015 i 2018). Przedmiotem tych opracowań są natomiast: umowa agencyjna w bankowości, morska umowa agencyjna, umowa sponsoringu czy umowa o organizacji imprezy turystycznej. Swoje analizy wzbogaca Kandydatka nadto analizami orzecznictwa, co niewątpliwie poszerza perspektywę poznawczą eksplorowanego obszaru.

Kolejnymi typami umów, jakim poświęca uwagę Kandydatka w ramach niniejszego kręgu zainteresowań naukowych są: a) umowa leasingu, analizowana nie tylko w rozdziale tej umowie poświęconym w przywołanym wyżej opracowaniu zbiorowym pod red. A. Kidyby, ale także w *Komentarzu do kodeksu cywilnego*, t. III, *Zobowiązania. Część szczególna*, pod red. A. Kidyby (Warszawa 2014) oraz w artykule *Roszczenie o naprawienie szkody z tytułu wad przedmiotu leasingu* (PPH 2016, nr 10); b) umowa zlecenia, także opracowana szczegółowo w przywołanym komentarzu do kodeksu cywilnego pod red. A. Kidyby, i wreszcie c) umowa spółki cywilnej, poddana analizie – we współpracy z A. Kidybą - we wspomnianym komentarzu.

Niejako przyczynkarski charakter ma natomiast opracowanie autorstwa Kandydatki poświęcone zagadnieniom rękopisów konsumenckiej zamieszczone w księdze jubileuszowej dedykowanej prof. A. Zielińskiemu, pod red. M. Boratyńskiej (Warszawa 2016).

Trzecim obszarem badawczym, na jakim skupia się Kandydatka są zagadnienia ogólne prawa handlowego. Dr hab. K. Kopaczyńska – Pieczeniak podejmuje w ramach tego nurtu badawczego tak fundamentalne i wciąż aktualne zagadnienia jak pojęcie „przedsiębiorcy” na gruncie kodeksu cywilnego (por. artykuł zamieszczony w księdze pamiątkowej dla uczczenia setnej rocznicy urodzin prof. J. Ignatowicza, pod red. M. Nazara – Lublin 2015), czy – moim zdaniem bardzo istotny dla części ogólnej prawa handlowego w jej teoretycznym ujęciu – artykuł poświęcony *Zasadom prawa handlowego jako elementowi jego części ogólnej*, opublikowany w: *Kodeks spółek handlowych po 15 latach obowiązywania*, pod red. J. Frąckowiaka (Warszawa 2018). Problematyka zasad prawa handlowego traktowana była w piśmiennictwie trochę po „macoszemu”, tym bardziej warto docenić podjęcie na nowo – wobec wykształconej już praktyki stosowania i wykładni przepisów Kodeksu spółek handlowych na przestrzeni tych 15 lat jego obowiązywania – tego ważkiego, a wręcz fundamentalnego tematu, stanowiącego swoistą klamrę spinającą ogół regulacji z zakresu prawa handlowego. Jest to zatem spojrzenie od strony aksjologicznej, będące próbą identyfikacji zasad, które przecież nie zawsze – czy wręcz zazwyczaj – pozostają poza wyraźnie wyartykułowaną normą prawną. Moim zdaniem ważny i istotny głos w ramach dyskusji o naturze prawa handlowego, tym donioślejszy, iż uwzględniający aktualny stan regulacji w zakresie prawa gospodarczego.

W tym nurcie rozważań naukowych Kandydatki mieści się także analiza zasad uczciwości kupieckiej (artykuł: *Zasady uczciwości kupieckiej jako zasady prawa handlowego* w: *Zasady prawa w strukturze systemu prawa. Studia dogmatyczno-porównawcze*, red. L. Leszczyński, Studia Iuridica Lublinensis, vo. XXV z. 1, Lublin 2016). Podnosząc ten wątek naukowych rozważań Kandydatka nawiązuje – i robi to sprawnie – do tradycyjnego obszaru rozważań klasycznego prawa handlowego. Można pokusić się o stwierdzenie, że dzięki wysiłkowi naukowemu Kandydatki polska doktryna prawa handlowego wraca do korzeni. Kontynuacją tego wątku naukowej aktywności Kandydatki są kolejne opracowania: *Dobre obyczaje i zasady współzycia społecznego w prawie spółek handlowych* (Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, s. G (Ius), vol. LXIII z. 2, Lublin 2016) oraz *Sprzeczności z dobrymi obyczajami jako przesłanka podważania uchwał zgromadzeń korporacyjnych osób prawnych* (w: *Ius est ars boni et aequi. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Józefowi Frąckowiakowi*, red. M. Leśniak, M. Skory, B. Sołtys, Wrocław 2018). Ten wycinek dorobku naukowego Kandydatki uważam za szczególnie cenny i wartościowy, bo nie tylko nawiązujący do kanonów prawa handlowego – ostatnimi czasy traktowanych dość pobocznie – ale ujmujący problematykę istotną, gdyż ogólną, prawa handlowego z perspektywy

klauzul generalnych jak zasady: współzycia społecznego z przepisów kodeksu cywilnego i dobrych obyczajów z kodeksu spółek handlowych, pozwalający na ustalenie ich wzajemnych relacji.

Czwarty nurt zainteresowań naukowych Kandydatki dotyczy problematyki przekształceń przedsiębiorców, i w ramach tego nurtu wskazać można na takie opracowania jak: a) rozbudowany komentarz do artykułów kodeksu spółek handlowych dotyczących przekształceń przedsiębiorcy jednoosobowego w spółkę handlową w: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 491 – 633*, t. IV, red. A. Kidyby, Warszawa 2018, b) artykuł: *Przekształcenie w spółkę handlową – pytanie o koncepcję prawną przekształcenia* w: księdze pamiątkowej poświęconej prof. J. Napierale, Poznań 2018.

Do nowego – podjętego w związku z niedawnymi zmianami stanu prawnego - nurtu zaliczyć zaś wypada analizę problematyki zarządu sukcesyjnego w świetle nowych regulacji prawnych (*Status prawny zarządcy sukcesyjnego*, PPH 2018, nr 12).

Próba – wszakże nie wyczerpujące omówienie – ogólnego scharakteryzowania dorobku naukowego Kandydatki daje asumpt do jednoznacznego stwierdzenia, iż dorobek ten – po uzyskaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych – jest **znaczny i znaczący zarazem**. W jego ramach Kandydatka podejmuje zagadnienia ważne i istotne z punktu widzenia i aktualnych problemów, przed którymi staje doktryna prawa handlowego, ale także nie unika ona sięgania do korzeni nauki prawa handlowego, czyli do zagadnień ogólnych i wciąż obecnych w nauce prawa handlowego, chociaż ostatnio pomijanych w dyskursie naukowym. **Jest to zatem dorobek bardzo wartościowy merytorycznie i obszerny ilościowo, rzetelny i twórczo rozwijany w wielu kierunkach naukowej eksploracji na polu nauki prawa handlowego.**

Z tej racji ocena wysiłku naukowego dr hab. K. Kopaczyńskiej – Piecziak nie może być inna niż **bardzo dobra**.

Szczególnie ważne miejsce w aktualnym dorobku naukowym Kandydatki, tj. po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego, **zajmuje monografia: Korporacja. Elementy konstrukcji prawnej** (Warszawa 2019, wyd. Wolters Kluwer). Już w tym miejscu – z racji oceny samego tematu badawczego, jaki podjęła Kandydatka – muszę jednoznacznie stwierdzić, że **zasługuje on na szczególne uznanie**. Doktryna prawa handlowego przez ostatnie 25 lat skupiała się bowiem – siłą rzeczy – na zagadnieniach szczególnych, głównie na analizie poszczególnych instytucji prawnych, a pomijając kwestie fundamentalne, wręcz kardynalne, czyli **zagadnienia podstawowe z zakresu teorii prawa spółek**. Można powiedzieć, że teoria prawa spółek znajdowała się długie lata *in statu nascendi*. Przyczyn tego stanu rzeczy doszukiwać się należy w nagle rozbudzonej na przełomie lat 80 tych i 90 tych XX w. potrzebie stosowania prawa handlowego, „uśpionego” przez cały okres PRL i

gospodarki nakazowo – rozdzielczej. Nauka prawa handlowego siłą rzeczy skupiała się wówczas na wykładni przepisów, adekwatnej do nowej rzeczywistości gospodarczo-politycznej, jak i próbie zrozumienia instytucji prawnych, których rodowód sięgał innej – jakże już odległej – epoki II Rzeczypospolitej. Poczynając zaś od 2000 r. uwagę przedstawicieli doktryny prawa handlowego bez reszty przyciągnęła kwestia nowego kodeksu i całej sfery instytucjonalnej, jaką wprowadzały jego przepisy. To wszystko sprawiło, że kwestie fundamentalne – ogólno-teoretyczne – z zakresu prawa spółek, pozostawały przez ten cały czas niejako na marginesie, i podejmowane były bardzo rzadko i w ograniczonym zakresie (por. np. S. Włodyka w: *Prawo spółek*, pod red. S. Włodyki, Kraków 1996).

Jedynym ogólnym opracowaniem prawa korporacyjnego było dotąd zwięzłe zresztą opracowanie autorstwa W. Chrzanowskiego: *Zarys prawa korporacji. Część ogólna*, Warszawa 1997. I właśnie tą lukę w dorobku doktryny polskiego prawa handlowego wypełnia z powodzeniem praca kandydatki: *Korporacja. Elementy konstrukcji prawnej*. Nie można przeto nie docenić już samego faktu podjęcia tego tematu jako właściwego pola badawczego. Jednak – co trzeba zdecydowanie podkreślić – zakreślony w ten sposób temat nie ogranicza się tylko do zagadnień dotyczących spółek handlowych, lecz stanowi punkt stykowy z rozważaniami w zakresie konstrukcji osobowości prawnej, a zatem wychodzi daleko poza sferę ścisłego prawa spółek. Z drugiej strony do kategorii korporacji należą także jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, a zatem także i one ujęte zostały w polu badawczym, co powoduje, że powyższe opracowanie uzyskuje walor

Mamy tutaj tym samym dojrzałą naukową monografię poruszającą tematykę korporacji jako jednostki organizacyjnej – struktury prawnej – będącej jedną z kluczowych konstrukcji prawa prywatnego, obejmując różne formy organizacyjno-prawne, tak te, które z mocy przepisów szczególnych wyposażono w osobowość prawną, jak i te, które tego przymiotu nie posiadają. Szkoda jedynie, że Autorka przy takim wysiłku naukowym pominęła kwestię ewolucji historycznej podmiotowości a następnie osobowości prawnej, zwłaszcza w kontekście wykształcania się typów normatywnych spółek handlowych (por. przede wszystkim M. Michalski, *Kształtowanie się organów w spółkach kapitałowych oraz jego wpływ na kształt regulacji w obszarze prawa polskiego*, PPH 2019, nr 6). Niemniej w przypadku powyższej monografii otrzymujemy całościowe spojrzenie na korporację jako wyjątkowo złożone zjawisko prawne, obejmujące różne typu organizacyjne, a Autorka umiejętnie wydobywa różnice pomiędzy poszczególnymi strukturami korporacyjnymi akcentując ich specyfikę. Warto zauważyć, że Autorka korporacje traktuje jednak bardzo szeroko, bowiem widzi jej cechy również w strukturach pozbawionych podmiotowości prawnej, choć moim zdaniem teza ta brzmi nazbyt rewolucyjnie. Z drugiej strony trudno nie zgodzić się z Kandydatką, że takim przykładem korporacji jest niewątpliwie spółka cywilna, co do której

ustawodawca zastosował specyficzne mechanizmy prowadzenia spraw i reprezentacji.

Jak dowodzi Autorka źródłem powstania korporacji jest umowa mająca charakter umowy wielostronnej o skutkach prawotwórczych, stanowiąca podstawę ukształtowania stosunku uczestnictwa (członkostwa) w korporacji, co jest elementem kreacyjnym z racji oparcia konstrukcji korporacji na substracie osobowym, jako kardynalnym i tym samym koniecznym. W tym kontekście nabierają szczególnego znaczenia rozważania Autorki w rozdziale II poświęconym *Istocie i charakterowi prawnemu członkostwa w korporacji*, a zwłaszcza jej teza o swoistości stosunków prawnych członkostwa, gdyż jak dowodzi Kandydatka wykazują one podobieństwo do stosunków obligacyjnych z jednej strony, ale z drugiej strony akcentują także element organizacyjny, co jest o tyle istotne, że stanowią funkcjonalny łącznik osoby ze strukturą. Temu aspektowi organizacyjnemu członkostwa poświęcono dalsze rozważania – słusznie – dostrzegając w nim mechanizm umożliwiający funkcjonowanie korporacji właśnie jako wyodrębnionej – w różnym sposób i w różnym zakresie w zależności od typu korporacji – struktury.

Struktura monografii jest czytelna i spójna logicznie, i obejmuje ona: *Wykaz skrótów*, *Wstęp* oraz pięć rozdziałów: pierwszy poświęcony *Istocie korporacji*, drugi, w którym analizowana jest konstrukcja *Członkostwa w korporacji*, trzeci poświęcony *Organizacji i działaniu korporacji*, czwarty poświęcony problematyce *Majątku korporacji* oraz piąty dotyczący *Odpowiedzialności cywilnej w korporacji*. Nie ma wszakże – co należy wszakże tłumaczyć prywatno-prawnym wymiarem prawa handlowego – poruszonej problematyki odpowiedzialności karnej korporacji, przede wszystkim w świetle przepisów ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (por. zwłaszcza art. 2 ust. 1 tejże ustawy). Z tym powyższym zastrzeżeniem zaproponowana przez Autorkę systematyka pracy nie tylko, że nie budzi zastrzeżeń, ale po lekturze przekonuje o swojej zupełności, jako że obejmuje wszystkie istotne aspekty konstrukcji korporacji.

Autora wskazuje nie tylko na podstawę umowną korporacji jako warunku jej zaistnienia, poszczególne elementy strukturalne umowy, lecz także na fundamentalny czynnik dobrowolności w jej uczestniczeniu, wiążąc go z celem, realizacji którego poszczególne typy korporacji mają służyć. Stąd pojawia się zasadniczy podział na korporacji o celach zarobkowych, gospodarczych niezarobkowych oraz niegospodarczych. W konsekwencji poprzez odniesienie do kategorii przedsiębiorcy otrzymujemy podział dychotomiczny na korporacje zarobkowe i niezarobkowe. Szkoda jedynie – co podnoszę ponownie – że pominęła Autorka ową jakże istotną perspektywę historyczno-prawną, zwłaszcza pomijając dorobek wielkich kodyfikacji z końca XIX w., gdzie właśnie ten podział miał swój początek (por. zwłaszcza §§ 21 – 89 niemieckiego kodeksu cywilnego z 1896 r.), gdyż dzięki temu uzyskalibyśmy już wyczerpującą

perspektywę poznawczą podjętego i tak sprawnie analizowanego w monografii tematu badawczego.

Sporo miejsca poświęca Autorka problematyce majątku korporacji wiążąc ten aspekt jej konstrukcji z analizowanym wcześniej stosunkiem uczestnictwa. Takie ujęcie pozwala Autorce na dokonanie rozróżnienia na korporacje o charakterze udziałowym, w których występuje sformalizowany fundusz i korporacje bezudziałowe. Autorka prowadzi też dalsze rozważania na temat związków między celami korporacji a jej majątkiem. Ogólnie cały aspekt majątkowy funkcjonowania korporacji został dość gruntownie przanalizowany, co podnosi wartość tego opracowania.

Kandydatka korporację traktuje – i słusznie - jako kategorię zbiorczą, a zatem poza jednostkami organizacyjnymi wyposażonymi w osobowość prawną, analizie prawnej poddaje także jednostki organizacyjne, i tym samym analizuje całe skomplikowane zjawisko prawne, pokazując zarówno niuanse jak i punkty wspólne dla tych zróżnicowanych od strony formy struktur, wszakże o wspólnej – jednolitej – podstawie konstrukcyjnej. Takie ujęcie jest niezwykle cenne, jako że jak już we *Wstępie* podnosi Kandydatka, korporacje nie mają jednolitej wspólnej regulacji ustawowej a poszczególne ich rodzaje zostały unormowane w odrębnych aktach prawnych. I słusznie dodaje – choć raz jeszcze podniosę, że pewien niedosyt budzi po mojej stronie pominięcie wątku historyczno-ewolucyjnego – że część korporacji ma w prawie polskim dłuższą historię, sięgającą jeszcze okresu międzywojennego, podczas gdy inne są już „tworami” nowszych czy najnowszych czasów, jak chociażby spółka europejska i europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych. Co więcej, brak ustawowej definicji korporacji zrzuca niejako na barki doktryny prawa handlowego konieczność zmierzenia się z próbą zdefiniowania tego zjawiska – przy jednoczesnym uchwyceniu wielowątkowości i złożoności „świata korporacji” – co narzuca potrzebę wyjścia poza schematyczne ujęcie korporacji właściwe części ogólnej prawa cywilnego (por. np. A. Wolter, *Prawo cywilne – zarys części ogólnej*, Warszawa 1986, s. 190 i nast.).

I temu zadaniu z powodzeniem sprostała Kandydatka w swojej monografii. Wartością niewątpliwą tej pracy jest nie tylko sam temat – zakreślony i konsekwentnie ujęty całościowo – lecz również potraktowanie go nie przez pryzmat wybranego przykładowo typu korporacji, a przekrojowo, przy uwzględnieniu jakże zróżnicowanych typów korporacji występujących w obrocie prawnym.

Podsumowując: dorobek naukowy Kandydatki – dr hab. Katarzyny Kopaczyńskiej – Pieczeniak - jest bez wątpienia **znaczny** i niewątpliwie **znaczący**, pozostając nadto zróżnicowany. Cechuje go nie tylko wnikliwość badawcza, i podnoszenie tematów tak aktualnych, jak też i nawiązujących do jądra zainteresowań klasycznego prawa handlowego, ale również cechuje go niezwykła

rzetelność badawcza i sprawność warsztatowa. W pracach swoich Kandydatka podejmuje tematy ważne i złożone, operując w wielu obszarach prawa handlowego i gospodarczego, ale i cywilnego zarazem. Niektóre z prac dotyczą tematów szczegółowych, jak w przypadku analizy typów umów handlowych, czy spółek handlowych (zwłaszcza spółki z ograniczoną odpowiedzialnością), inne poruszają zaś zagadnienia o wymiarze wręcz systemowym. Za każdym razem są jednak traktowane niezwykle rzetelnie i twórczo.

Mając na uwadze charakter – w tym wspomnianą wyżej złożoność – jak i tematykę prac Kandydatki, należy – w mojej opinii – stwierdzić, że osiągnięcia naukowe Kandydatki zdecydowanie wychodzą poza wymogi stawiane przez art. 26 ustawy o stopniach osobie ubiegającej się o tytuł profesora.

III. Kierowanie zespołami badawczymi

Mając na uwadze wymogi określone w art. 26 pkt 2 ustawy o stopniach, osoba ubiegająca się o tytuł profesora powinna posiadać doświadczenie w kierowaniu zespołami badawczymi realizującymi projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych lub odbyć staże naukowe w instytucjach naukowych, w tym zagranicznych, lub też prowadzić prace naukowe w instytucjach naukowych, w tym zagranicznych.

Wymóg powyższy Kandydatka spełniła kierując po stronie UMCS projektem badawczym „*Wkłady niepieniężne do spółek handlowych*” (nr 2013/11/B/HS5/38350), realizowanym w ramach konsorcjum naukowego z Uniwersytetem Łódzkim w latach 2013 – 2017 i finansowym przez NCN w ramach konkursu OPUS 6.

Kandydatka nadto odbyła staże w zagranicznych instytucjach naukowych w liczbie 2 oraz 1 staż krajowy.

IV. Opieka naukowa

Kolejny wymóg – zgodnie z art. 26 pkt 3 ustawy o stopniach odnosi się do osiągnięć co do opieki naukowej, przy czym ustawodawca precyzuje minimalne oczekiwania w tym zakresie. Konfrontując wymogi ustawowe z osiągnięciami Kandydatki opisanymi w *Autoreferacie* (pkt VII), zauważyć należy, że spełnione zostały wymogi w tym zakresie, jako że:

a) wypromowała Kandydatka jednego doktora nauk prawnych (por. art. 26 pkt 3 lit. a ustawy o stopniach);

oraz była

b) recenzentem w pięciu przewodach doktorskich (por. art. 26 pkt 3 lit. c ustawy o stopniach);

c) recenzentem w 3 przewodach habilitacyjnym (por. art. 26 pkt 3 lit. c ustawy o stopniach).

Nie można nadto pominąć aktywności dydaktycznej, organizacyjnej oraz popularyzatorskiej Kandydatki, przejawiającej się w prowadzeniu zajęć w postaci: seminariów magisterskich i dyplomowych, wykładów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (por. *Autoreferat* pkt VI).

V. Wnioski

Dokonując tym samym całościowej oceny działalności naukowo – badawczej oraz aktywności dydaktycznej i pozostałej aktywności uniwersyteckiej dr hab. Katarzyny Kopaczyńskiej – Piecziak, prof. UMCS, pragnę zdecydowanie stwierdzić, że zarówno na niwie działalności naukowo – badawczej, czego wyrazem i w pełni satysfakcjonującą egzemplifikacją jest wyjątkowo bogaty dorobek naukowy (w tym monografia tzw. „profesorska), jak i w obszarze kierowania zespołami badawczymi, a także w sferze opieki naukowej i aktywności dydaktycznej, Kandydatka **spełnia wszystkie wymogi** stawiane przez art. 26 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki dla nadania tytułu naukowego profesora nauk prawnych.

prof. dr hab. Marek Michalski

